

Guerra Civil Espanyola (1936-39)

Índex

Situació prèvia	1
La revolta militar.....	1
Fracàs de la revolta a Catalunya	2
Dimensió internacional del conflicte	2
Entre la guerra i la revolució.....	3
L'evolució del conflicte.....	4
Consolidació del bloc revoltat	7

Situació prèvia

A les eleccions del febrer de 1936 guanya el front popular i comença un enfrontament entre dretes i esquerres.

Els militars es posen nerviosos i la conspiració s'inicia amb el recolzament dels conservadors:

- monàrquics (volien el retorn d'Alfons IIV).
- falangistes (volen una dictadura).
- carlins (volen un rei Borbó) (s'acaben ajuntant amb els falangistes).
- cedistes (CEDA) (volen com una república de dretes però sense ser república).
- els militars (UME) (volen un líder militar).

La revolta militar

L'assassinat del tinent José Castillo (esquerres) i del diputat monàrquic José Calvo Sotelo (coma venjança) fa que els nervis augmentin.

Els generals volien aixecar-se contra la república i proclamar un cop d'estat presidit per Sanjurjo. (els generals estaven separats per la península)

El general Mola estava com a director

14 juliol: surten amb les ordres. El vol de *dragon rapide* porta des d'Anglaterra fins a Tenerife les ordres per començar el cop d'estat.

Un empresari mallorquí va llogar l'avió *dragon rapide* a Anglaterra.

17 juliol: revolta militar a Melilla.

18 juliol: Franco es proclama contra la república a través d'un escrit per radio. I marxa cap a Àfrica. La part de Castella la Vella i a Cadiz i a certes capitals es posen al costat de Franco, mentre que tot el litoral es manté al costat de la República.

Fracàs de la revolta a Catalunya

19 de juliol, matinada: Els militars surten al carrer i ocupen els edificis importants de la ciutat (edificis de comunicació). Els Anarcosindicalistes, la CNT i FAI surten al carrer armats per oposar-se al militars. La Generalitat agrupa la Guardia d'Assalt i els Mossos d'esquadra.

19 de juliol, migdia: la Guàrdia Civil es posa al servei de la Generalitat i provoca el fracàs de la revolta a Barcelona.

19 de juliol, vespre: el general Goded des de Mallorca ordena la rendició dels sublevats.

Aixecaments fracassats a Lleida, Girona, Figueres i Mataró.

Les tropes de Manresa, Tarragona i La Seu d'Urgell es mantenen fidels a la República.

20 juliol: Sanjurjo que es trobava a Portugal, havia d'anar a Burgos, l'avió no aconsegueix enlairar-se i Sanjurjo mor.

El 21 de juliol es crea el *Comitè Central de Milícies Antifeixistes* (CNT-FAI, UGT, POUM i PSUC), són voluntaris que s'organitzen per enviar milicians (militar civil) al front d'Aragó.

Hi ha aldarulls al carrer crats pel republicans:

Crema de convents i persecució de persones contràries a la República.

El govern intenta controlar el Comitè Central de Milícies Antifeixistes i fins el 1937 no podrà fer-ho.

Els empresaris catalans marxen per no ser agafats. I els obrers es van fer càrrec de les fàbriques i les col·lectivitzen; les fan funcionar sense la direcció dels propietaris pel **Decret de col·lectivitzacions**. (algunes empreses es col·lectivitzaran i altres quedaran col·lectivitzades en mans de la Generalitat)

Dimensió internacional del conflicte

A Europa hi ha inestabilitat i tensió.

- Les tendències feixistes creixent i es crea l'Eix Berlín –Roma.
- La URSS guanya pes polític i social representat el comunisme.
- Les democràcies parlamentàries tenen por a un nou conflicte mundial.

La Guerra d'Espanya té un gran ressò internacional.

Es divideix la opinió pública europea

S'observa el conflicte com una lluita entre anticomunistes i antifeixistes.

Política de neutralitat que propugna la no-intervenció en el conflicte.

27 països es compromenten amb el Comitè de No-intervenció creat a Londres l'agost de 1936.

S'impedeix la intervenció de la Societat de Nacions com a mitjancera del conflicte.

Ajut als revoltats

Els revoltats van rebre ajudes d'Alemanya (flota alemanya (fan bloquejos a la flota republicana), material militar i aviació (avions lleugers i amb molt material armamentístic). Legió Condor (decisiva).

Itàlia els ajuda amb el Corpo de Truppe Volontaire (CTV) i amb tancs i material tot hi que menor nombre que Alemanya.

Portugal no es mulla però els ajuda logísticament i amb les comunicacions pel territori portugués.

Ajut als republicans

La URSS els hi proporciona armes i aliments i els cobra l'or de Moscou.

Les Brigades Internacionals. Tropes de voluntaris per lluitar contra el feixisme i en defensa de la democràcia.

40.000 brigadistes de 80 nacionalitats, obligats a marxar el 1938 en compliment del pacte de No-intervenció.

Entre la guerra i la revolució

S'intenta organitzar la vida ciutadana en mig el conflicte.

Hi ha dues concepcions diferents del conflicte:

Primer guanyar la guerra i després fer la revolució. N'eren partidaris comunistes, socialistes, republicans i nacionalistes.

Revolució i guerra al mateix temps. CNT-FAI, POUM i seguidors de Largo Caballero.

RERAGUARDA: l'organització de la vida ciutadana en època de guerra. Procés revolucionari espontani que reparteix el poder en múltiples juntes, comitès, milícies, consells i organismes revolucionaris.

Repressió: contra sospitosos antirepublicans. S'efectuen detencions, registres i execucions... principalment anticlericals. La majoria d'actuacions són espontànies i incontrolades.

Col·lectivitzacions: al camp i a les indústries. A Catalunya principalment en la indústria. Decret de col·lectivitzacions (24-10-36). Control de les empreses per part de sindicats i obrers. El govern intervé en les indústries estratègiques vitals per a la guerra. Oposició dels revolucionaris debilita la posició del govern.

Maig de 1937 a Catalunya

Anarquistes i POUM s'enfronten a la Generalitat que volia integrar les milícies a la disciplina de l'exèrcit. S'enfronten al mateix carrer de Barcelona.

Lluita armada entre les forces d'esquerres que duren 5 dies i causen 500 morts i més de 1000 ferits.

S'acusa al POUM de profeixista i s'assassina el seu màxim dirigent: Andreu Nin.

La Generalitat controla el conflicte, es fa amb el domini de la indústria bèlica i en surt enfortida. **El govern central aprofita per recuperar les competències en ordre públic a Catalunya.**

L'evolució del conflicte

Agost 1936-març 1937. Del front sud fins a la batalla de Madrid.

Intent d'invasió a Mallorca perquè els republicans controlin al Mediterrani. Formentera i Ibiza són fàcils de invadir però al entrar a Mallorca hi ha una matança, no es pot acabar conquerint Mallorca i les tropes es retiren.

Avanç de tropes pel sud fins a Badajoz.

Mola: de Navarra a Madrid.

Alliberament de Toledo.

El general Mola vol que la guerra duri poc. Des de Navarra agafa les seves tropes i vol fer caure Madrid. Són aturats abans d'arribar a Madrid per els republicans.

Franco puja pel sud i mentres va conquerint hi deixa una forta repressió per evitar aixecaments republicans. Té expedicionaris africans a sou que al conquerir una vila la saquejaven i es quedaven el botí.

Franco ho té molt fàcil per arribar a Madrid, i amb Mola a les portes Madrid es prepara.

Franco, abans d'arribar a Madrid es desvia a Toledo i Toledo cau a les mans dels nacionals.

Quan Franco arriba a Madrid la defensa ja s'ha organitzat.

El govern republicà es mou a València, un lloc més segur.

La zona universitària queda dividida i es un front que quedarà obert durant tota la guerra. Hi ha enfrontaments durs.

Abril-novembre 1937. La guerra al Nord: Astúries i País Basc.

Al arribar a Madrid, Franco decideix atacar al nord.

El primer pas és aïllar la zona del nord de França i es per això que els primers atacs van dirigits cap a la zona de Bilbao.

Mola en un accident d'avió mor.

Franco es converteix en el màxim dirigent militar.

Comencen els bombardejos de Guernica i Durango (zona d'indústries). És el primer cop que es bombardeja una ciutat plena de civils. La legió Condor estava col·locada en fila i anava bombardejant. Quan els civils fugien cap als boscos, les tropes italianes els metrallaven. Això va ser un cop dels alemanys sense coordinar-se amb les tropes espanyoles i Franco acusa als republicans.

Es produeixen unes certes batalles que fan caure les capitals i això fa que el nord

Es republicans fan una maniobra de distracció i ataquen pels costats

Belchite: Avançament del front aragonès, i comencen a rodejar Teruel i això fa que algunes tropes hagin d'abandonar el front nord.

Brunete: Població a prop de Madrid amb l'objectiu de fer baixar tropes del front nord.

Desembre 1937- novembre 1938. Avanç cap a la Mediterrània. Ofensiva a Terol i batalla de l'Ebre.

Franco té el nord, només li queda conquerir la zona de la costa. Ell veu que es molt territori i decideix separar la zona catalana i la zona valenciana.

Ho aconsegueix en un any.

Després de Belchite continua fins a València i es comença a preparar la batalla de l'Ebre (frontera

natural entre republicans i nacionals). Guerra de trinxeres. Al arribar a Valencia continua fins l'Ebre.

El govern de la república en aquell moment es troba a Catalunya.

Com que no hi ha suficients militars criden a civils per anar a guerres. Llevés

Frederic Montseny es el responsable de les tropes --> Lleva del biberó.

Franco concentra totes les tropes a l'Ebre, te clar que Catalunya ha de caure.

Mentre espera que Catalunya caigui ell va muntant un estat a la resta del país.

Ell no contava en que els republicans fossin els primers en atacar.

Travessen l'Ebre de nit i comencen un atac cap a Gandesa, avancen força ràpid però després es troben una part de l'exercit a rereguarda que els fa recular fins l'Ebre. Després els nacionals entren a l'Ebre i l'exercit comença a entrar per molts llocs.

Desembre 1938- abril 1939. Ocupació de Catalunya i rendició de Madrid.

Les tropes franquistes comencen a entrar a Catalunya

Comença el moment d'exiliació on la gent migra cap a França i la policia francesa els deté i el porta a camps de concentració. Es troben desbordats pels exiliats i els tanquen en platges.

Catalunya cau, primer cau Tarragona i després Barcelona (26 gener), al febrer cap Girona.

La zona de Catalunya cau però encara queda la zona del sud.

(232) A Madrid continua el front obert i intenten millorar les seves posicions i organitzar-se be però el fet de que no tothom vulgui deixar-s'hi la pell per no deixar entrar el feixisme fa que Madrid es rendeixi. Franco entra a Madrid per la força i la resta d'Espanya cau poc a poc.

1 abril 1939 es publica l'últim comunicat de la guerra on Franco comunica que la guerra ha acabat.

hi havia vaixells de l'armada nacional que es passejaven per la costa i que anaven bombardejant les ciutats per posar nerviosa a la gent.

Primo de Rivera és assassinat pels republicans a principis de la guerra. Franco el vol fer un màrtir de la guerra.

Molta gent lluita amb Franco, no per ideologia sinó perquè Franco representa la victòria.

Consolidació del bloc revoltat

Franco és anomenat Generalísimo de todos los ejércitos i *cap del Govern d'Espanya*

S'autoanomena *Cudillo d'Espanya* (tret característic feixista)

Es fa líder del moviment.

La columna vertebral d'aquest moviment es centra en l'exercit.

19 d'abril de 1937, Uneix els falangistes i els tradicionalistes sota la seva direcció. Neix la *Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista* (**FET y de las JONS**).

La jerarquia eclesiàstica referma el seu suport al Caudillo i beneeix la **croada** contra el comunisme.

Acaba de néixer el **nacionalcatolicisme**.

